

Forfatter: Larsen, Karl

Titel: Udrag fra Militarismens Fallit

Citation: Larsen, Karl: "Militarismens Fallit", i Larsen, Karl: *Militarismens Fallit*, Nyt Nordisk Forlag, 1919, s. 27. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-larsenk_18-shoot-idm139929085821008.pdf
(tilgået 18. oktober 2021)

Anvendt udgave: Militarismens Fallit

↪ Prøjsisk Militarisme, som den vandt Krigen 1870, kunde føre sin Stamtavle tilbage til Frederik den Stores Fader, Frederik Wilhelm den Første, der supplerede sine lejede Soldater med Tropper, udskrevne i Henhold til et »Cantonreglement«, som udtalte, at »enhver prøjsisk Undersaat er født Soldat (für die Waffen geboren)« og for saa vidt altsaa allerede forkynder den almindelige Værnepligt. Men dels var hele Adelen (der væsentligt tjente frivilligt som Officerer), de største Pengemænd og visse kommercielt fremragende Stæder (f. Eks. Berlin) fritagne for at stille Soldater, dels — og navnlig — stødte Militærpligten paa saa alvorlig passiv Modstand hos Befolkningen, at 28 det — som *Treitschke* siger — »ikke engang lykkedes en Jernvilje som Frederik Wilhelms nogensinde blot tilnærmelsesvis at naa op til det Antal Tropper, som foresvævede ham«. Og hans Søn fjernede sig fra Faderens Tilløb til Gennemførelsen af en almindelig national Soldaterpligt. Undtagelserne blev under den store Fritz bestandig flere, hans berømteste Hære, hvori Officerskorpset holdt virkelig national Begejstring og Lidenskab oppe, bestod helt overvejende af hvervet Mandskab. *Scharnhorst* var det, som under Arbejdet paa Prøjsens Genrejsning efter Nederlaget mod Napoleon — i 1808 — vendte tilbage til Grundtanken fra Frederik Wilhelms Cantonreglement, inspireret af en ny Tid, der i de franske Revolutionshære havde kaldt alle et Lands kampdygtige under Fanerne til Forsvar for Republikken; han udformede senere militært Tanken om en saadan virkelig almindelig Værnepligt uden det Stillingssystem, Napoleon havde anvendt. Og gennem langt og energisk Arbejde, under baade hæmmende og æggende Modstand, fejrede den almindelige Værnepligt i Tredserne sin fulde Gennemførelse i Prøjsen, indtil dens System i 1870 stod sin Prøve baade militært og tysknationalt.